

спокою, впевненості та високої самооцінки. Не кожен викладач може бути оратором, але всім необхідно знати і дотримуватись правил публічного виступу:

- стежити за мімікою та жестами під час виступу чи лекції, а найважливіші слова (тези) виділяти голосом;
- керувати тоном мови, комбінуючи його висоту створення акцентів;
- змінювати темп мови для надання їй більшої виразності;
- правильно робити паузи, завершуючи ключові висловлювання та тези.

Освоєння методів ділового спілкування також забезпечує максимальний успіх. До них, перш за все, відноситься вміння створити сприятливий психологічний клімат, справляти хороше враження про себе та вибирати лінію поведінки.

Правильно підібраний імідж і манери самопрезентації викладача не лише полегшують досягнення стратегічних цілей, але й впливають на формування особистого іміджу студентів і лікарів-інтернів вищого навчального закладу в цілому. Як зазначав видатний педагог К.Д. Ушинський, «тільки особистість формує особистість».

Аналіз літературних джерел дав змогу виокремити етапи формування іміджу викладача:

- сприйняття образу, на основі якого буде формуватися цілісний імідж;
- аналіз інформації та уявна корекція сприйнятого образу відповідно до ідеального образу й індивідуальних особистостей того, хто сприймає
- використання (примірювання, програвання) окремих елементів бажаного іміджу: стилю спілкування, техніки володіння жестами, одяг тощо;
- привласнення та індивідуалізація обраного (бажаного) образу [5, 263].

Висновки. Презентуючи власний імідж, викладач демонструє студентам себе як особистість, своє ставлення до оточуючих, очікування від інших. Правильно підібраний імідж і манери самопрезентації викладача не лише полегшують досягнення стратегічних цілей, але й впливають на формування особистого іміджу студентів і слухачів вищого навчального закладу в цілому. формує особистість.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вощевська О.В. Формування іміджу викладача вищої школи. Молодий вчений. 2016. № 12. С. 404-408.
2. Євтушенко Г.В., Бабошко Т.І., Бушля Т.І. Імідж сучасного викладача: сутність та особливості формування. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Вип. 11. С. 630-634.
3. Козменко А.В. Сприйняття зовнішнього вигляду викладача студентом. Сайт Чернівецького торговельно-економічного інституту КНЕУ, 2015. URL: http://artk.at.ua/blog/spriijnjattja_zovnishnogo_vigljadu_vikladacha_studentom/2013-10-05-34.
4. Лугова В.В., Чумак Г.М. Напрями удосконалення іміджу викладача закладу вищої освіти. Молодий вчений. 2020. Берез. (№3(79)). С. 399-400.
5. Олексенко В.П. Формування професійного іміджу сучасного вчителя. Проблеми освіти. 2015. Вип. 84. С. 258-263.
6. Тимошенко В.В. Педагогічний імідж викладача ВНЗ як частина професійної компетенції. Духовність особистості: методологія, теорія і практика. 2016. Вип. 2. С. 196-200.

УДК 378.091.12:005.963:004.9

Капустник В. А., Дерев'янченко Н. В.

Харківський національний медичний університет, м. Харків ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИКЛАДАЧА ЗВО

Стаття присвячена актуальній проблемі формування цифрової компетентності викладачів ЗВО. Відзначено, що задля забезпечення якісного

надання освітніх послуг сучасний педагог має підвищувати рівень володіння інформаційно-цифровими технологіями. Проаналізовано механізми визначення рівня цифрової компетентності освітян, які реалізуються на державному рівні. Висвітлено досвід Харківського національного медичного університету щодо впровадження цифрових технологій у освітнє середовище: використання пакету сервісів Google Suite for Education; робота з системою управління навчанням Moodle; матеріально-технічне оснащення кафедр і структурних підрозділів. Увагу акцентовано на ролі внутрішнього моніторингу якості освіти у мотивації науково-педагогічних працівників підвищувати рівень власної цифрової грамотності.

Ключові слова: цифрова компетентність, цифрові технології, освітнє середовище, дистанційне навчання, компетентнісний підхід.

The article is devoted to the actual problem of the development of higher education teachers' digital competence. It noted that for ensuring the quality of education modern teacher need to raise the level of their use of digital technologies. Mechanisms of determine of educators' digital competence that are implemented at the national level are analyzed. The article provides the review of experience of Kharkiv National Medical University in implementation of digital technologies in educational space: the use of the service Google Suite for Education; work with course management system Moodle; the physical infrastructure of departments and structural units. Attention is being given to the role of internal monitoring of education quality in teachers' motivation to raise the level of their own digital competence.

Key words: digital competence, digital technologies, educational space, distance learning, competence-based approach.

Стаття посвячена актуальній проблемі формування цифрової компетентності преподавателей заведений вищого образования. Отмечено, что для обеспечения качественного предоставления образовательных услуг современный педагог должен повышать уровень владения информационно-цифровыми технологиями. Проанализированы механизмы определения уровня цифровой компетентности работников образования, которые реализуются на государственном уровне. Освещен опыт Харьковского национального медицинского университета во внедрении цифровых технологий в образовательную среду: использование пакета сервисов Google Suite for Education; работа с системой управления обучением Moodle; материально-техническое обеспечение кафедр и структурных подразделений. Внимание акцентировано на роли внутреннего мониторинга качества образования в мотивации научно-педагогических сотрудников повышать уровень собственной цифровой грамотности.

Ключевые слова: цифровая компетентность, цифровые технологии, образовательное пространство, дистанционное обучение, компетентностный подход.

Вступ. Стрімкий розвиток технологій, трансформація усіх сфер життя дають поштовх до суттєвих змін у системі освіти. Володіння цифровими технологіями є невід'ємною частиною професійної діяльності сучасного науково-педагогічного працівника. Здатність застосовувати інформаційні та комунікаційні технології є однією з загальних компетентностей, що зазначена в професійному стандарті на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти»[7]. У контексті діджиталізації

освіти високий рівень цифрової компетентності викладача є одним із показників, який визначає рівень його сталого професійного розвитку.

Дослідженню особливостей застосування ІКТ у навчальному процесі присвячені роботи О. Барановської, В. Бикова, Р. Гуревича, Н. Морзе, О. Спіріна, О. Пехоти. Особливості змісту і структури поняття «цифрова компетентність» розглянуті у наукових розвідках С. Волошинова, Н. Гущиної, Г. Попової, М. Сапогова, В. Сікори, С. Толочко та ін..

Мета роботи – продемонструвати взаємозв'язок цифрової компетентності викладача ЗВО і рівня його професійного розвитку; висвітлити особливості формування digital skills педагога у сучасному освітньому середовищі.

Виклад основного матеріалу. Digital skills посідають важливе місце у переліку загальних компетентностей, що характеризують сучасного педагога вищої школи. Н. Морзе визначає цифрову компетентність педагогічного працівника як «складне динамічне цілісне інтегративне утворення особистості, яке є його багаторівневою професійно-особистісною характеристикою в сфері цифрових технологій і досвіду їхнього використання» [5, с. 50]. Рівень володіння інформаційними технологіями слід оцінювати не лише за фактом уміння послуговуватися різноманітним онлайн-платформ, додатків, цифрових інструментів навчання, але й за здатністю чітко формулювати мету і очікувані результати від їхнього впровадження, правильно підбирати матеріал, а також аналізувати власний досвід та результати навчання здобувачів освіти. Адже рефлексія на набуті знання і навички, розуміння своїх досягнень і невдач, готовність отримувати і надавати зворотний зв'язок, усвідомлення необхідності навчання протягом життя дають можливість удосконалюватись, підвищувати рівень якості викладання. Сучасний педагог має критично оцінювати застосування інформаційно-комунікаційних технологій на заняттях, шукати й обробляти матеріали, знати основи кібербезпеки, чітко знати поняття «авторське право», «інтелектуальна власність».

Процеси цифровізації освіти мають бути реалізовані як на державному рівні, так і в конкретних закладах освіти і в їхніх структурних підрозділах. Така взаємодія забезпечить підготовку фахівців, які вміють працювати в динамічних умовах, приймати нестандартні рішення, застосовуючи новітні технології у своїй професійній діяльності.

У Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2023 роки подано аналіз світових трендів та зазначено, що «зростає потреба в цифровій грамотності та критичному мисленні не тільки молодих студентів, але й у людей старшого покоління» [8, с. 27]. Необхідною умовою успішності такого інституційного архетипу як «масштабований цифровий університет» є «цифровізація усіх освітніх процесів та великі масштаби діяльності, інтернаціоналізація» [8, с. 30]. Це свідчить про те, що одним із ключових національних пріоритетів є розвиток інформаційного суспільства. У 2017 році Європейською комісією було опубліковано рамку цифрової компетентності для освітян, а у 2021 році українськими експертами на основі європейської концептуально-еталонної моделі цифрових компетентностей для громадян DigComp 2.1 її було адаптовано в нашій державі. На основі даного документу розроблено національний тест «Цифрограм», який дозволяє громадянам перевірити рівень власної цифрової грамотності та отримати сертифікат, де буде зазначено один із шести підрівнів володіння цифровими компетентностями. Слід зауважити, що для освітян перебачено окреме тестування, що містить питання із основ комп'ютерної грамотності, перевіряє вміння працювати з даними,

створювати цифровий контент для освітнього процесу, оцінює навички комунікації у цифровому суспільстві, готовність до навчання упродовж усього життя, володіння питаннями безпеки у цифровому середовищі. Такі механізми, що мають на меті визначення рівня сформованості цифрової компетентності викладача, служать для нього мотивацією, дозволяють сформулювати вектор підвищення власної кваліфікації. На думку В. Бикова, визначальним для інформаційно-освітнього середовища є «створення цільового інформаційно-освітнього середовища неперервного розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності педагогічних та науково-педагогічних працівників» [1, с. 194]. Отже, підвищення кваліфікації має враховувати стрімкі темпи цифровізації освіти та надавати освітянам інформацію про тренди, технології, використання цифрових інструментів під час проведення навчальних занять. Дуже слушним, на наш погляд, є це твердження, зважаючи на те, що наразі надання освітніх послуг та навчання відбувається із активним залученням інтернет та мобільних технологій, як у синхронному, так і в асинхронному форматі. Суголосною цій думці є теза Н. Морзе, що «цифрові технології повинні бути вбудованими у всі сфери та галузі освіти, підготовку педагогів, освітню інфраструктуру, методологію (педагогіку) та навчально-методичні ресурси, а також лідерство, управління на всіх рівнях та у всіх секторах системи освіти» [6, с. 161].

Поєднання інноваційних методик та різних форм здобуття освіти стало особливо актуальним під час пандемії COVID-19. Активізовано використання технологій дистанційного, електронного і мобільного навчання. Динамічне освітнє середовище, до якого залучені цифрові технології, є одним із факторів забезпечення якісної та ефективної взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу. Усі ці фактори ставлять нові вимоги перед науково-педагогічними працівниками та адміністрацією закладів освіти.

Харківський національний медичний університет має досвід у напрямку цифровізації освітнього середовища. Для чіткої організації навчального процесу використовується пакет сервісів G Suite for Education, система Microsoft Teams, що мають потужні та різноманітні інструменти для моніторингу освітньої діяльності. Система управління навчанням Moodle дозволяє ефективно навчатись в асинхронному форматі. Цю діяльність координує Центр дистанційного навчання, який регулює роботу викладачів із електронними курсами, надає всебічну технічну підтримку для запису відеолекцій тощо. Зокрема, кожен науково-педагогічний працівник має можливість підвищити рівень володіння цифровими технологіями, пройшовши навчання на курсі «Основи методології розробки електронних курсів в сфері медичної освіти».

ХНМУ постійно удосконалює матеріально-технічну базу, що мотивує викладачів розвивати власні digital навички. Обізнаність у цифрових технологіях дозволяє науково-педагогічним працівникам ефективно використовувати сучасне високотехнологічне обладнання кафедр і структурних підрозділів для забезпечення високого рівня фахової підготовки майбутніх лікарів. У складі Навчально-наукового інституту якості освіти ХНМУ активно працює Центр тривимірних технологій, міжкафедральні симуляційні класи, оснащені надсучасними симуляторами, манекенами, тренажерами і фантомами. На кафедрі анатомії людини у навчальному процесі застосовуються інноваційна анатомічна модель SynDaver та Anatomatable, що є єдиною системою анатомії 3D реальної людини. На кафедрі латинської мови та медичної термінології активно використовуються

елементи гейміфікації навчання, адже кожна навчальна кімната оснащена інтерактивною дошкою або мультимедійною панеллю з підключенням до високошвидкісної мережі Internet. Безумовно, використання таких широких можливостей для якісного надання освітніх послуг, що базується на компетентнісному підході, оволодіння методикою роботи із таким оснащенням робить питання удосконалення інформаційно-цифрових компетентностей викладача медичного ЗВО одним із найбільш пріоритетних для його власного професійного розвитку.

Суттєву роль у підвищенні мотивації науково-педагогічних працівників до підвищення рівня власних digital skills відіграють результати внутрішнього моніторингу якості освіти, що регулярно проводяться на базі Навчально-наукового інституту якості освіти ХНМУ Навчальною лабораторією моніторингу та систем управління якістю освіти. Одними із ключових факторів, які оцінюють студенти у роботі викладача, є інноваційність та ефективність методів і форм, використаних викладачем під час вивчення навчальної дисципліни та володіння ним інноваційними технологіями та технологіями дистанційного навчання. Під час підвищення кваліфікації викладачів безпосередньо в ХНМУ (Школа молодого викладача, Школа досвідченого лектора, магістратура за спеціальністю «Освітні, педагогічні науки», курси підвищення кваліфікації) увага обов'язково приділяється сучасним цифровим інструментам у навчальному процесі.

Висновки. Сучасний заклад вищої освіти є середовищем, у якому формуються інформаційно-цифрові компетентності завдяки широкому залученню в навчальний процес сучасних технологій. Зокрема, для формування digital skills педагогів важливу роль відіграє організація електронного освітнього простору навчального закладу, високотехнологічне оснащення його структурних підрозділів, мотивація науково-педагогічних працівників до підвищення кваліфікації у сфері використання інформаційно-цифрових технологій. Високий рівень цифрової компетентності викладача ЗВО є невід'ємною складовою його професійного розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Биков В. Ю., Спірін О. М., Пінчук О. П. Проблеми та завдання сучасного етапу інформатизації освіти. *Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України) : зб. наук. праць*. Київ : Видавничий дім «Сам», 2017. С. 191–198. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/132488157.pdf> (дата звернення: 04.11.2021).
2. Кремень В. Г., Биков В. Ю. Категорії "простір" і "середовище": особливості модельного подання та освітнього застосування. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія* : науково-практичний журнал. Харків, 2013. No 2. С. 3–16.
3. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 05.11.2021).
4. Зязюн І. Філософія педагогічного світогляду. *Професійна освіта: педагогіка і психологія*. Київ–Ченстохова, 2012. Вип. 6. С. 209–222.
5. Морзе Н. Опис цифрової компетентності педагогічного працівника. Проект. *Open educationale-environment of modern University, special edition*, 2019. С. 1–53. URL: <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/263/pdf> (дата звернення: 05.11.2021).
6. Морзе Н., Василенко С. Шляхи підвищення мотивації викладачів університетів до розвитку їх цифрової компетентності. *Open educational E-environment of modern university*. 2018. № 5. URL: <https://www.openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/164> (дата звернення: 04.11.2021).

7. Про затвердження професійного стандарту на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти»: наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.03.2021 № 610. URL: https://osvita.ua/doc/files/news/819/81950/610_Vikladachi_zakladiv_vishoyi_osviti.pdf (дата звернення: 05.11.2021).
8. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2023 роки. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf> (дата звернення: 03.11.2021).
9. Трифонова О.М. Інформаційно-цифрова компетентність: зарубіжний та вітчизняний досвід. *Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки*. Кропивницький, 2018. Вип. 173(2). С. 221–225.
10. Цифрова адженда України – 2020. («Цифровий порядок денний» – 2020). Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифровізації» України до 2020 року. 90 с. URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> (дата звернення: 05.11.2021).

УДК: 811'111

*Баб'як К.П., Белова М.О.,
Лобзова С.Л., Зінченко О.О.*

Харківська обласна Мала академія наук,

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди,

Харківська спеціалізована школа І-ІІІ ст. № 162

МЕТОНІМІЗОВАНІ НАЗВИ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО НЕЙМІНГ-ПРОСТОРУ

Роботу присвячено дослідженню комерційних назв у межах сучасного англомовного неймінг-просторі, в основу яких покладено метонімію, яка ефективно виконує рекламну функцію, виокремлюючи заклад / товар з ряду собі подібних фактом свого функціонування в офіційній назві, а також завдяки своїй емоційно-експресивно-оцінній конотації. Метонімія виявляє могутній потенціал неймінгу завдяки переосмисленню первісних назв на основі, переважно, причинно-наслідкового логічного зв'язку і характеризується ускладненістю за рахунок лексико-семантичних каламбурів на основі омофонів або паронімів

Ключові слова: *неймінг, метонімія, емоційно-експресивно-оцінна конотація, каламбур.*

The paper deals with the analysis of names within the present-day English-language naming space based on metonymy. The latter turns out to be an efficient tool of naming due to its potential to single out the name among others applying its emotional-expressive-evaluative connotation. Metonymy presents the name on the grounds of causal relationships and is characterized by blending with pun.

Key words: *naming, metonymy, emotional-expressive-evaluative connotation, pun.*

Работа посвящена исследованию коммерческих названий в рамках современного англоязычного нейминг-пространства, в основе которых лежит метонимия, которая эффективно реализует коммерческую функцию, выделяя названия из ряда себе подобных фактом своего функционирования в официальном названии, а также благодаря своей эмоционально-экспрессивно-оценочной коннотации. Метонимия выявляет мощный потенциал нейминга благодаря переосмыслению первичных названий на основе, преимущественно, причинно-следственной связи и характеризуется усложненностью за счет лексико-семантических каламбуров на основе омофонов и паронимов.

Ключевые слова: *нейминг, метонимия, эмоционально-экспрессивно-оценочная коннотация, каламбур.*